

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Τι σημαίνει ο όρος «ανάπτυξη του παιδιού»;

Η ανάπτυξη ενός παιδιού δεν είναι απλώς μία σωματική διεργασία. Τα παιδιά αναπτύσσονται και μαθαίνουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ξεκινώντας από τη στιγμή της γέννησης. Μπορούμε να παρακολουθήσουμε τον ρυθμό ανάπτυξης ενός παιδιού μέσω του τρόπου που αυτό παίζει, μαθαίνει, μιλάει και συμπεριφέρεται.

Τι σημαίνει ο όρος «αναπτυξιακή διαταραχή»; Θα ξεπεράσει το παιδί μου αυτή την κατάσταση;

Δεξιότητες όπως τα πρώτα βήματα, το πρώτο χαμόγελο και το νεύμα αποχαιρετισμού ονομάζονται αναπτυξιακά ορόσημα. Τα παιδιά κατακτούν τέτοιες βασικές ικανότητες παίζοντας, μιλώντας, μαθαίνοντας και κινούμενα (μπουσουλώντας, βαδίζοντας κ.λ.π.). Το παιδί σας εκδηλώνει αναπτυξιακή διαταραχή όταν δεν κατακτά αυτές τις ικανότητες ταυτόχρονα με άλλα συνομήλικα του παιδιά. Αν το παιδί σας δεν αναπτύσσεται κανονικά, υπάρχουν πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να το βοηθήσετε. Τις περισσότερες φορές ένα παιδί δεν μπορεί να ξεπεράσει ένα αναπτυξιακό πρόβλημα από μόνο του. Με την κατάλληλη βοήθεια όμως το παιδί σας μπορεί να αξιοποιήσει όλο του το δυναμικό.

Τι είναι ο αναπτυξιακός έλεγχος;

Οι ειδικοί εφαρμόζουν αναπτυξιακό έλεγχο για να διαπιστώσουν εάν τα παιδιά τις βασικές αναπτυξιακές δεξιότητες όταν πρέπει ή εάν εμφανίζουν προβλήματα. Ο γιατρός σας μπορεί να σας κάνει ερωτήσεις ή μπορεί να μιλήσει ή / και να παίξει με το παιδί σας κατά τη διάρκεια της εξέτασής του για να διαπιστώσει πως αυτό μαθαίνει, μιλάει, συμπεριφέρεται και κινείται. Καθώς η αναπτυξιακή καθυστέρηση δεν διαγιγνώσκεται μέσω άλλων εργαστηριακών ή αιματολογικών εξετάσεων, ο αναπτυξιακός έλεγχος θα σας βοηθήσει να διαπιστώσετε εάν το παιδί σας πρέπει να δει έναν ειδικό αναπτυξιολόγο.

Γιατί είναι ο αναπτυξιακός έλεγχος σημαντικός;

Όταν μια αναπτυξιακή διαταραχή δεν διαγιγνώσκεται νωρίς δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί έγκαιρα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα κατά τη σχολική ηλικία. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το 17% των

παιδιών παρουσιάζουν κάποια αναπτυξιακή διαταραχή όπως αυτισμό, νοητική υστέρηση ή Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (Δ.Ε.Π.Υ.). Επιπλέον πολλά παιδιά παρουσιάζουν καθυστέρηση στη γλωσσική τους ανάπτυξη. Όμως το ποσοστό των παιδιών που διαγιγνώσκονται με αναπτυξιακό πρόβλημα, πριν ξεκινήσουν το σχολείο, είναι λιγότερο από το 50% αυτών των περιστατικών. Εάν είχαν διαγνωσθεί θα μπορούσαν να έχουν την απαιτούμενη βοήθεια κατά την προσχολική ηλικία και έτσι να ενταχθούν στην σχολική κοινότητα καλύτερα προετοιμασμένα.

Νομίζω ότι το παιδί μου παρουσιάζει αναπτυξιακή διαταραχή ή καθυστέρηση. Σε ποιόν να απευθυνθώ για αξιολόγηση και διάγνωση;

Μιλήστε στον παιδίατρό σας εάν ανησυχείτε για το ρυθμό ανάπτυξης του παιδιού σας. Εάν εσείς ή ο γιατρός σας νομίζει ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα, μπορείτε να συμβουλευθείτε έναν ειδικό.

Πως μπορώ να συμβάλλω στη σωστή ανάπτυξη του παιδιού μου;

Η σωστή και ισορροπημένη διατροφή, η άσκηση και η ξεκούραση είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες για τη σωστή υγεία και ανάπτυξη κάθε παιδιού. Παρέχοντας ένα ασφαλές και στοργικό περιβάλλον και αφιερώνοντας χρόνο στο παιδί σας - για να παίξετε, να τραγουδήσετε, διαβάσετε ή απλώς να μιλήσετε μαζί - μπορείτε να συμβάλλετε ευεργετικά στη σωστή ανάπτυξη του παιδιού σας.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε το: www.autismhellas.gr

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος

Τι είναι οι διαταραχές του αυτιστικού φάσματος;

Οι διαταραχές του αυτιστικού φάσματος είναι μια ομάδα αναπτυξιακών διαταραχών που προκαλούνται εξαιτίας προβλημάτων στη φυσιολογία του εγκεφάλου. Οι επιστήμονες δεν γνωρίζουν ακόμα με βεβαιότητα την αιτία αυτών των διαταραχών. Αυτές οι διαταραχές μπορούν να επηρεάσουν την προσωπικότητα ενός ανθρώπου σε διαφορετικό βαθμό από μέτρια μέχρι πολύ σοβαρά. Συνήθως αυτή η διαφοροποίηση δεν επηρεάζει την εμφάνιση των ανθρώπων αλλά τον τρόπο που αυτοί επικοινωνούν, αλληλεπιδρούν με άλλους ανθρώπους, συμπεριφέρονται και μαθαίνουν. Οι νοητικές και μαθησιακές ικανότητες των ανθρώπων με διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή μπορεί να διαφέρουν - από ιδιοφυείς έως σοβαρά καθυστερημένες. Ο Αυτισμός είναι η πιο συνηθισμένη τέτοια διαταραχή αλλά όχι η μοναδική, καθώς στην ομάδα συμπεριλαμβάνονται το Σύνδρομο Άσπεργκερ και οι άτυπες αναπτυξιακές διαταραχές.

Ποια είναι τα κυριότερα σημάδια των Διαταραχών του Αυτιστικού φάσματος;

Τα άτομα με διαταραχή του αυτιστικού φάσματος εμφανίζουν κοινωνικές, συναισθηματικές και επικοινωνιακές δυσκολίες. Μπορεί να προτιμούν τις επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές και να απεχθάνονται τις αλλαγές στην καθημερινή τους ρουτίνα. Πολλά από αυτά τα άτομα εμφανίζουν επίσης διαφοροποιήσεις στον τρόπο που μαθαίνουν και γενικά αντιδρούν σε διάφορες καταστάσεις. Τέτοιες διαταραχές είναι ισόβιες.

Ένα παιδί ή ενήλικας με διαταραχή του αυτιστικού φάσματος πιθανόν:

- Δεν παίζει φανταστικό παιχνίδι (προσποιείται ότι ταΐζει μια κούκλα)
- Δεν δείχνει τα αντικείμενα που του κεντρίζουν το ενδιαφέρον (ένα αεροπλάνο που υπερίπταται)
- Δεν κοιτά αντικείμενα που του δείχνει κάποιος άλλος
- Δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερα (ή και καθόλου) για άλλους ανθρώπους
- Αποφεύγει τη βλεμματική επαφή και αποζητά την μοναξιά
- Δυσκολεύεται να καταλάβει τα συναισθήματα των άλλων και να μιλήσει για τα δικά του/της συναισθήματα
- Αποφεύγει τη σωματική επαφή (χάδια, φιλιά, αγκαλιές)

- Αδιαφορεί όταν του απευθύνουν το λόγο αλλά αντιδρά (πολλές φορές έντονα) σε άλλους ήχους
- Να ενδιαφέρεται για τους άλλους ανθρώπους αλλά να μην μπορεί να το εκφράσει
- Να επαναλαμβάνει σαν ηχώ λέξεις ή φράσεις που ακούει ή να επαναλαμβάνει λέξεις ή φράσεις αντί να συζητάει (ηχολαλία)
- Δυσκολεύεται να εκφράσει τις ανάγκες του/της με κοινωνικά συμβατικό τρόπο
- Επαναλαμβάνει κινήσεις (φτερούγισμα χεριών, παλινδρομικές κινήσεις του κορμού)
- Δυσκολεύεται να προσαρμοστεί σε αλλαγές στην καθημερινή του ρουτίνα
- Αντιδρά με ασυνήθιστο τρόπο σε γεύσεις, μυρωδιές, υφές
- Παλινδρομεί ως προς συγκεκριμένες δεξιότητες που κατέχει (π.χ. σταματάει να χρησιμοποιεί λέξεις που κάποτε έλεγε)

* Προσοχή: Επικοινωνήστε αμέσως με το γιατρό σας εάν το παιδί σας παρουσιάσει σοβαρή παλινδρόμηση δεξιοτήτων.

Τι να κάνω εάν νομίζω ότι το παιδί μου έχει κάποια διαταραχή του αυτιστικού φάσματος;

Μιλήστε με τον γιατρό σας. Εάν ο γιατρός σας ή εσείς νομίζετε ότι μπορεί να υπάρχει κάποιο πρόβλημα, απευθυνθείτε σε κάποιον ειδικό.

Προς το παρόν η πλέον αποτελεσματική αντιμετώπιση για τις διαταραχές του αυτιστικού φάσματος είναι η δομημένη πρόωγη παρέμβαση. Είναι πολύ σημαντικό για το παιδί σας να ξεκινήσει αυτή η παρέμβαση όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Μόνο έτσι θα εκμεταλλευτεί πλήρως το όποιο δυναμικό του/της. Η έγκαιρη αντιμετώπιση μπορεί να κάνει όλη τη διαφορά.

Επικοινωνία:
ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefixis.gov.gr

TIHTH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 3 Μηνών

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές και Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Αρχίζει να αναπτύσσει κοινωνικό χαμόγελο
- Διασκεδάζει παίζοντας με άλλους ανθρώπους και μπορεί να κλάψει όταν παύει το παιχνίδι
- Γίνεται εκφραστικότερο και χρησιμοποιεί όλο και περισσότερο το πρόσωπο και το σώμα του για να επικοινωνήσει
- Μιμείται κινήσεις και εκφράσεις

Αδρή Κινητικότητα

- Σηκώνει το κεφάλι και το στήρνο του όταν είναι ξαπλωμένο μπρούμυτα
- Στηρίζει τον κορμό του όταν είναι ξαπλωμένο μπρούμυτα
- Τεντώνει τα πόδια του και κλωτσάει όταν είναι ξαπλωμένο μπρούμυτα ή ανάσκελα
- Ανοιγοκλείνει τα χέρια του
- Επιχειρεί τα πρώτα βήματα όταν στηρίζεται σε όρθια θέση
- Βάζει τα χέρια του στο στόμα
- Απλώνει τα χέρια του προς την κατεύθυνση αντικειμένων που κρέμονται μπροστά του
- Γραπώνει και κουνάει παιχνίδια

Όραση

- Παρατηρεί πρόσωπα
- Ακολουθεί με τα μάτια κινούμενα αντικείμενα
- Αναγνωρίζει οικεία αντικείμενα και ανθρώπους από απόσταση
- Αρχίζει και κινεί χέρια και μάτια συντονισμένα

Ακοή και Ομιλία

- Χαμογελάει όταν ακούει τη φωνή σας
- Αρχίζει ο βαβισμός
- Αρχίζει να μιμείται κάποιους ήχους
- Γυρίζει το κεφάλι προς την κατεύθυνση του ήχου

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 3-4 μηνών.

- Δεν δείχνει να ανταποκρίνεται σε δυνατούς ήχους
- Δεν παρακολουθεί την κίνηση των χεριών σας
- Δεν ακολουθεί με τα μάτια κινούμενα αντικείμενα
- Δεν γραπώνει και κρατά αντικείμενα
- Δεν χαμογελά σε ανθρώπους
- Δεν στηρίζει το κεφάλι του
- Δεν απλώνει τα χέρια προς αντικείμενα
- Δεν βαβίζει
- Δεν βάζει αντικείμενα στο στόμα του
- Βαβίζει αλλά δεν μιμείται ήχους
- Δεν πιέζει τα πόδια του κάτω όταν στηρίζεται σε όρθια θέση
- Δεν κατευθύνει το βλέμμα του σε διάφορα σημεία
- Αλληθωρίζει συνέχεια
- Δεν δείχνει ενδιαφέρον για τα νέα πρόσωπα ή δείχνει να τα φοβάται
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:
ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

ΠΗΓΗ: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 7 Μηνών

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές και Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Διασκεδάζει με κοινωνικό παιχνίδι
- Παρατηρεί το είδωλό του στον καθρέπτη
- Αντιλαμβάνεται την εκδήλωση συναισθημάτων από άλλους ανθρώπους και αντιδρά ανάλογα. Συχνά είναι ευδιάθετο.

Γνωστικές Ικανότητες

- Βρίσκει αντικείμενα που αποσύρονται μερικώς από το οπτικό του πεδίο
- Εξερευνά το περιβάλλον με τα χέρια και το στόμα
- Προσπαθεί επίμονα να φτάσει αντικείμενα που είναι μακριά του

Γλωσσικές Ικανότητες

- Αντιδρά στο άκουσμα του ονόματός του
- Αρχίζει να αντιδρά στο «όχι»
- Αντιλαμβάνεται την εκδήλωση συναισθημάτων μέσω του τόνου της φωνής των άλλων ανθρώπων
- Αντιδρά στους ήχους που ακούει παράγοντας αντίστοιχους
- Χρησιμοποιεί τη φωνή του για να εκφράσει συναίσθημα και δυσανεξία
- Παράγει «αλυσίδες» ήχων, βαβίζοντας

Αδρή Κινητικότητα

- Κινεί το σώμα του προς τα πίσω και αντίστροφα
- Κάθεται με (και σταδιακά χωρίς) υποστήριξη
- Στηρίζει όλο το βάρος του στα πόδια του
- Τείνει προς αντικείμενα με το ένα χέρι
- Μεταφέρει αντικείμενα από το ένα χέρι στο άλλο
- Χρησιμοποιεί τα χέρια του για να μαζέψει αντικείμενα κοντά του

Όραση

- Αναπτύσσει έγχρωμη όραση
- Ωριμάζει η μακρινή όραση
- Ωριμάζει η ικανότητα της εστίασης σε κινούμενα αντικείμενα

Ακοή και Ομιλία

- Χαμογελάει όταν ακούει τη φωνή σας
- Αρχίζει ο βαβισμός
- Αρχίζει να μιμείται κάποιους ήχους
- Γυρίζει το κεφάλι προς την κατεύθυνση του ήχου

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 6-7 μηνών

- Μοιάζει άκαμπτο με σφιγμένους μύες
- Μοιάζει άτονο σαν πάνινη κούκλα
- Το κεφάλι του «πέφτει» προς τα πίσω όταν το σηκώνετε σε καθιστή θέση
- Τείνει μόνο το ένα χέρι προς αντικείμενα
- Αρνείται την αγκαλιά
- Δεν δείχνει σημεία κοινωνικότητας
- Αλληθωρίζει από το ένα ή και τα δύο μάτια
- Εμφανίζει επίμονη δακρύρροια ή ευαισθησία στο φως
- Δεν αντιδρά σε ήχους
- Φέρνει αντικείμενα στο στόμα με δυσκολία
- Δεν γυρίζει προς την κατεύθυνση των ήχων στην ηλικία των 4 μηνών
- Δεν κινεί το σώμα του προς τα εμπρός ή προς τα πίσω στην ηλικία των 5 μηνών
- Εμφανίζει συστηματική βραδινή ανησυχία
- Δεν χαμογελά στην ηλικία των 5 μηνών
- Δεν κάθεται, με υποστήριξη, στην ηλικία των 6 μηνών
- Δεν γελά ή παράγει τσιριχτούς ήχους στην ηλικία των 6 μηνών
- Δεν τείνει τα χέρια του προς αντικείμενα στην ηλικία των 6-7 μηνών
- Δεν ακολουθεί με τα χέρια του την πορεία αντικειμένων που βρίσκονται κοντά (30 – 50 εκ.) ή πιο μακριά (2μ)
- Δεν στηρίζει το βάρος του με τα πόδια του στην ηλικία των 7 μηνών
- Δεν προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή στην ηλικία των 7 μηνών
- Δεν βαβίζει στην ηλικία των 8 μηνών
- Δεν ενδιαφέρεται για κοινωνικό παιχνίδι στην ηλικία των 8 μηνών
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία του 1 Έτους (12 Μηνών)

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές και Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Εμφανίζει ντροπή ή νευρικότητα με τους ξένους
- Κλαίει όταν φεύγει η μητέρα ή ο πατέρας
- Μιμείται όταν παίζει
- Δείχνει προτίμηση σε συγκεκριμένους ανθρώπους ή παιχνίδια
- Δοκιμάζει την αντίδραση των γονέων στις πράξεις του κατά τη διάρκεια του τάισματος
- Δοκιμάζει την αντίδραση των γονέων στις πράξεις του
- Δείχνει σημάδια φόβου
- Προτιμάει την συντροφιά της μητέρας του ή του ανθρώπου που το φροντίζει τακτικά
- Επαναλαμβάνει ήχους ή κινήσεις για να τραβήξει την προσοχή
- Τρώει με τα δάκτυλα
- Τείνει το χέρι ή το πόδι για να διευκολύνει το ντύσιμο του

Γνωστικές Ικανότητες

- Εξερευνά τα αντικείμενα με διάφορους τρόπους (κουνώντας, χτυπώντας ή πετώντας τα)
- Βρίσκει κρυμμένα αντικείμενα με ευκολία
- Κοιτάζει την εικόνα με το αντικείμενο που ονομάζεται
- Μιμείται κινήσεις ή χειρονομίες
- Αρχίζει να χρησιμοποιεί τα αντικείμενα σωστά (πίνει από ποτήρι, βουρτσίζει τα μαλλιά του, κρατάει το τηλέφωνο στο αυτί του)

Γλωσσικές Ικανότητες

- Προσέχει όταν του απευθύνουν το λόγο
- Ανταποκρίνεται σε απλές λεκτικές οδηγίες
- Αντιδρά στο «όχι»
- Χρησιμοποιεί απλές κινήσεις όπως νεύμα του κεφαλιού για όχι
- Βαβίζει με αλλαγές στον τονισμό
- Λέει «μαμά» και «μπαμπά»
- Χρησιμοποιεί επιφωνήματα, όπως «Ω!» ή «Α!»
- Προσπαθεί να μιμηθεί τον ήχο διαφόρων λέξεων

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Αδρή Κινητικότητα

- Κάθεται χωρίς υποστήριξη
- Κινείται μπουσουλώντας
- Πιάνει τα γόνατα του με τα χέρια του
- Μεταφέρεται από την καθιστή θέση στην ύπια
- Στέκεται
- Περιπατάει στηριζόμενο σε έπιπλα
- Στέκεται, στιγμιαία, χωρίς υποστήριξη
- Μπορεί να κάνει ένα ή δύο βήματα χωρίς υποστήριξη

Λεπτή Κινητικότητα

- Γραπώνει
- Χτυπάει μεταξύ τους δύο αντικείμενα
- Βάζει αντικείμενα μέσα σε κουτί
- Βγάζει αντικείμενα από κουτί
- Αφήνει αντικείμενα από το χέρι του
- Χρησιμοποιεί τον δείκτη
- Μιμείται κινήσεις γραφής

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 11-12 μηνών.

- Δεν μπουσουλάει
- Σέρνεται αντί να μπουσουλάει
- Δεν σηκώνεται όρθιο όταν υποστηρίζεται
- Δεν ψάχνει για αντικείμενα που αποσύρονται από το οπτικό του πεδίο
- Δεν λέει «μαμά» ή «μπαμπά»
- Δεν μιμείται κινήσεις όπως χαιρετισμός ή αποχαιρετισμός
- Δεν δείχνει αντικείμενα ή εικόνες
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Γιαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 2 Ετών (24 Μηνών)

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές Δεξιότητες

- Μιμείται την συμπεριφορά άλλων, ιδιαίτερα ενηλίκων και μεγαλύτερων παιδιών
- Συνειδητοποιεί την ατομική του υπόσταση σε σχέση με αυτή των άλλων
- Ενθουσιάζεται με την παρέα άλλων παιδιών

Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Δείχνει τάσεις ανεξαρτητοποίησης
- Δείχνει δείγματα παρεκβατικής συμπεριφοράς
- Δείχνει σημάδια άγχους όταν αποχωρίζεται τους γονείς του τα οποία στη συνέχεια υποχωρούν

Γνωστικές Ικανότητες

- Βρίσκει αντικείμενα ακόμα και αν είναι καλά κρυμμένα
- Ταξινομεί αντικείμενα κατά σχήμα ή χρώμα
- Οργανώνει φανταστικό παιχνίδι

Γλωσσικές Ικανότητες

- Δείχνει το αντικείμενο ή την εικόνα που ονομάζεται
- Αναγνωρίζει τα ονόματα των γνωστών του ανθρώπων, αντικειμένων και τα μέρη του σώματος
- Λέει αρκετές λέξεις (μέχρι 15 ως τους 18 μήνες)
- Χρησιμοποιεί απλές φράσεις (μέχρι 15 ως τους 24 μήνες)
- Παράγει προτάσεις με 2-4 λέξεις
- Ακολουθεί απλές οδηγίες
- Επαναλαμβάνει λέξεις που ακούει σε μια συζήτηση

Αδρή Κινητικότητα

- Περπατάει χωρίς υποστήριξη
- Τραβάει παιχνίδια μαζί του ενώ περπατάει
- Μεταφέρει μεγάλα παιχνίδια ενώ περπατάει
- Προσπαθεί να τρέξει
- Στέκεται στα ακροδάχτυλα
- Κλωτσάει μπάλα
- Ανεβαίνει και κατεβαίνει από τα έπιπλα χωρίς βοήθεια
- Ανεβοκατεβαίνει σκάλες με υποστήριξη

Λεπτή Κινητικότητα

- Γράφει αδέξια
- Αναποδογυρίζει ένα κουτί για να αδειάσει το περιεχόμενό του
- Φτιάχνει πύργο με 4 ή περισσότερα τουβλάκια
- Προτιμάει να χρησιμοποιεί το ένα από τα δύο χέρια συχνότερα από ότι το άλλο

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 24 μηνών

- Δεν περπατάει στην ηλικία των 18 μηνών
- Περπατάει στις μύτες ή όχι με τον συνηθισμένο τρόπο (φτέρνα – δάχτυλα)
- Δεν λέει τουλάχιστον 15 λέξεις
- Δεν χρησιμοποιεί προτάσεις δύο λέξεων στην ηλικία των 2 ετών
- Δεν γνωρίζει τη χρήση κοινών οικιακών αντικειμένων (βούρτσας, τηλέφωνο, πιρούνι, κουτάλι)
- Δεν μιμείται πράξεις ή λέξεις στην ηλικία των 2 ετών
- Δεν ακολουθεί απλές οδηγίες στην ηλικία των 2 ετών
- Δεν μπορεί να σπρώξει ένα παιχνίδι με ρόδες στην ηλικία των 2 ετών
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 3 Ετών (36 Μηνών)

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές Δεξιότητες

- Μιμείται ενήλικες και φίλους
- Δείχνει αυθόρμητα στοργή και ενδιαφέρον για τους φίλους του
- Περιμένει τη σειρά του κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού
- Καταλαβαίνει τι σημαίνει «δικό μου» και «δικό σου»

Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Εκφράζει ανοιχτά την αγάπη του
- Εκφράζει ποικιλία συναισθημάτων
- Αποχωρίζεται εύκολα τους γονείς του
- Αντιδρά αρνητικά σε αλλαγές της καθημερινής του ρουτίνας

Γνωστικές Ικανότητες

- Παιζει με μηχανικά παιχνίδια
- Αντιστοιχεί ένα αντικείμενο που κρατάει με την εικόνα του
- Οργανώνει φανταστικό παιχνίδι με κούκλες, ζώα και ανθρώπους
- Ταξινομεί αντικείμενα ανάλογα με το σχήμα και το χρώμα τους
- Ολοκληρώνει παζλ με τρία ή τέσσερα κομμάτια
- Αντιλαμβάνεται την έννοια του πληθυντικού αριθμού (μέχρι το δύο)

Γλωσσικές Ικανότητες

- Ακολουθεί οδηγίες με δύο ή τρία μέρη
- Αναγνωρίζει σχεδόν όλα τα κοινά οικιακά αντικείμενα
- Καταλαβαίνει τις περισσότερες προτάσεις
- Αντιλαμβάνεται τη θέση στο χώρο (επάνω, μέσα, κάτω από)
- Χρησιμοποιεί προτάσεις με 4-5 λέξεις
- Μπορεί να αναφέρει το όνομα, το φύλο και την ηλικία του
- Χρησιμοποιεί αντωνυμίες (εγώ, εσύ, αυτοί...) και κάποιους πληθυντικούς (γάτες, αυτοκίνητα...)
- Γίνεται κατανοητό και από ξένους

Αδρή Κινητικότητα

- Σκαρφαλώνει με ευχέρεια
- Ανεβοκατεβαίνει σκάλες, εναλλάσσοντας πόδια (ένα πόδι ανά σκαλοπάτι)
- Κλωτσάει τη μπάλα
- Τρέχει με ευχέρεια
- Κάνει πετάλι
- Σκύβει με ευχέρεια χωρίς να χάνει την ισορροπία του

Λεπτή Κινητικότητα

- Σχεδιάζει ευθείες και κυκλικές γραμμές με το μολύβι ή το μαρκαδόρο
- Γυρίζει τις σελίδες ενός βιβλίου
- Φτιάχνει πύργο με περισσότερα από έξι τουβλάκια
- Κρατάει ένα μολύβι σε σωστή θέση γραφής
- Βιδώνει και ξεβιδώνει καπάκια και βίδες
- Γυρίζει περιστρεφόμενα πόμολα

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 36 μηνών.

- Πέφτει συχνά και δυσκολεύεται να ανέβει σκάλες
- Δεν μιλάει καθαρά
- Δεν μπορεί να φτιάξει πύργο με περισσότερα από 4 τουβλάκια
- Δυσκολεύεται να μεταχειριστεί μικρά αντικείμενα
- Δεν μπορεί να αντιγράψει ένα κύκλο στην ηλικία των 3 ετών
- Δεν επικοινωνεί με μικρές φράσεις
- Δεν οργανώνει ή συμμετέχει σε φανταστικό παιχνίδι
- Δεν καταλαβαίνει απλές οδηγίες
- Δεν δείχνει ενδιαφέρον για άλλα παιδιά
- Δεν αποχωρίζεται τη μητέρα ή τον άνθρωπο που το φροντίζει
- Δεν έχει βλεμματική επαφή
- Το ενδιαφέρον του για παιχνίδια είναι περιορισμένο
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

ΠΗΓΗ: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήταλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 4 Ετών (48 Μηνών)

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές Δεξιότητες

- Ενδιαφέρεται για καινούριες εμπειρίες
- Συνεργάζεται με άλλα παιδιά
- Παιζει «μαμά» ή «μπαμπάς»
- Παρουσιάζει αυξημένη εφευρετικότητα κατά τη διάρκεια του φανταστικού παιχνιδιού
- Ντύνεται και ξεντύνεται
- Διαπραγματεύεται τη λύση προβλημάτων
- Γίνεται πιο ανεξάρτητο

Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Φαντάζεται ότι άγνωστα πρόσωπα είναι «πέρατα»
- Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως ολοκληρωμένη προσωπικότητα που περιλαμβάνει σώμα, μυαλό και συναισθήματα
- Συχνά δεν μπορεί να διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα στο φανταστικό και το πραγματικό

Γνωστικές Ικανότητες

- Ονομάζει σωστά τα χρώματα
- Αντιλαμβάνεται την έννοια της αρίθμησης και γνωρίζει κάποιους αριθμούς
- Έχει άποψη για την επίλυση ενός προβλήματος
- Αρχίζει να αποκτά ξεκάθαρη αίσθηση του χρόνου
- Ακολουθεί οδηγίες τριών σταδίων
- Θυμάται μέρος ή μέρη μιας ιστορίας
- Αντιλαμβάνεται τις έννοιες «ίδιο» και «διαφορετικό»
- Συμμετέχει σε φανταστικό παιχνίδι

Γλωσσικές Ικανότητες

- Κατέχει κάποιους βασικούς γραμματικούς κανόνες
- Μιλάει χρησιμοποιώντας προτάσεις με 5-6 λέξεις
- Μιλάει αρκετά καθαρά ώστε να το καταλαβαίνουν και οι άγνωστοι
- Διηγείται ιστορίες

Αδρή Κινητικότητα

- Χοροπηδά και στέκεται στο ένα πόδι για λίγα δευτερόλεπτα
- Ανεβοκατεβαίνει σκάλες χωρίς βοήθεια
- Κλωτσάει μια μπάλα
- Πετάει τη μπάλα
- Πιάνει τη μπάλα
- Κινείται μπρος και πίσω με ευκινησία

Λεπτή Κινητικότητα

- Αντιγράφει τετράγωνα
- Σχεδιάζει ένα άτομο με 2-4 μέρη του σώματος
- Χρησιμοποιεί ψαλίδι
- Σχεδιάζει κύκλους και τετράγωνα
- Αρχίζει να αντιγράφει κάποια κεφαλαία γράμματα

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 48 μηνών

- Δεν μπορεί να πετάξει τη μπάλα
- Δεν μπορεί να χοροπηδήσει
- Δεν μπορεί να κάνει ποδήλατο
- Δεν μπορεί να πιάσει ένα μαρκαδόρο/ξυλομπογιά με τον αντίχειρα και τα δάχτυλα
- Δυσκολεύεται να γράψει πρόχειρα
- Δεν μπορεί να στοιβάξει 4 τουβλάκια
- Κλαίει και προσκολλάται στους γονείς του όταν φεύγουν
- Δεν ενδιαφέρεται για διαδραστικά παιχνίδια
- Αγνοεί τα άλλα παιδιά
- Δεν απαντά σε ανθρώπους εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος
- Δεν συμμετέχει σε φανταστικό παιχνίδι
- Αντιστέκεται στο ντύσιμο
- Δυσκολεύεται να κοιμηθεί μόνο του και να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα
- Έχει ανεξέλεγκτες εκρήξεις θυμού
- Δεν μπορεί να αντιγράψει ένα κύκλο
- Δεν χρησιμοποιεί προτάσεις με περισσότερες από 3 λέξεις
- Δεν χρησιμοποιεί το «εγώ» και το «εσύ» σωστά
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.

Σημαντικά Αναπτυξιακά Ορόσημα στην Ηλικία των 5 Ετών (60 Μηνών)

Τα μωρά αναπτύσσονται με τον δικό τους ρυθμό, έτσι δεν μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα πότε το δικό σας θα κατακτήσει κάποια συγκεκριμένη δεξιότητα. Τα αναπτυξιακά ορόσημα που παρατίθενται δίνουν μια γενική ιδέα των αλλαγών που μπορείτε να περιμένετε. Δεν υπάρχει όμως λόγος να πανικοβληθείτε εάν η αναπτυξιακή πορεία του μωρού σας είναι ελαφρά διαφορετική.

Κοινωνικές Δεξιότητες

- Επιδιώκει να ευχαριστεί τους φίλους του
- Θέλει να κάνει ότι και οι φίλοι του
- Συμμορφώνεται πιο πρόθυμα με τους κανόνες που τίθενται
- Του αρέσει να τραγουδά, να χορεύει και να υποκρίνεται
- Δείχνει μεγαλύτερη ανεξαρτησία και μπορεί ακόμα και να επιχειρήσει να επισκεφθεί μόνο του ένα κοντινό γείτονα

Συναισθηματικές Δεξιότητες

- Αντιλαμβάνεται την έννοια του φύλου
- Μπορεί να ξεχωρίσει το φανταστικό από το πραγματικό
- Άλλες φορές είναι απαιτητικό και άλλες συνεργάσιμο

Γνωστικές Ικανότητες

- Μπορεί να αριθμήσει 10 ή περισσότερα αντικείμενα
- Ονομάζει σωστά τουλάχιστον τέσσερα χρώματα
- Αντιλαμβάνεται καλύτερα την έννοια του χρόνου
- Γνωρίζει τη χρήση καθημερινών αντικειμένων (χρήματα, φαγητό, συσκευές)

Γλωσσικές Ικανότητες

- Θυμάται το μεγαλύτερο μέρος μιας ιστορίας
- Χρησιμοποιεί προτάσεις με περισσότερες από 5 λέξεις
- Χρησιμοποιεί τον Μέλλοντα (θα...)
- Διηγείται μεγαλύτερες ιστορίες
- Λέει ονόματα και διευθύνσεις

Αδρή Κινητικότητα

- Στέκεται στο ένα πόδι για τουλάχιστον 10 δευτερόλεπτα
- Χοροπηδά, κάνει τούμπα
- Κάνει κούνια, σκαρφαλώνει
- Πιθανόν κάνει σκοινάκι

Λεπτή Κινητικότητα

- Αντιγράφει τρίγωνα και άλλα σχήματα
- Σχεδιάζει άτομο με όλο του το σώμα
- Γράφει κεφαλαία γράμματα
- Ντύνεται και ξεντύνεται χωρίς βοήθεια
- Χρησιμοποιεί κουτάλι, πιρούνι και (μερικές φορές) μαχαίρι του ψωμιού
- Συνήθως πηγαίνει τουαλέτα μόνο του

Αναπτυξιακός Έλεγχος

Συμβουλευθείτε το γιατρό σας αν το μωρό σας παρουσιάζει οποιοδήποτε από τα παρακάτω σημάδια αναπτυξιακής καθυστέρησης στην ηλικία των 60 μηνών.

- Είναι πολύ δειλό ή ντροπαλό
- Είναι πολύ επιθετικό
- Αποχωρίζεται τους γονείς του πολύ δύσκολα
- Δεν μπορεί να συγκεντρωθεί σε μία δραστηριότητα για παραπάνω από 5 λεπτά και η προσοχή του διασπάται πολύ εύκολα
- Δεν δείχνει ενδιαφέρον για άλλα παιδιά
- Δεν απαντά στους ανθρώπους ή απαντά αδιάφορα
- Σπάνια συμμετέχει σε φανταστικό παιχνίδι
- Είναι συχνά σκυθρωπό
- Δεν ασχολείται με ποικιλία δραστηριοτήτων
- Αποφεύγει τους ανθρώπους και φαίνεται απόμακρο
- Δεν εκφράζει ποικιλία συναισθημάτων
- Δυσκολεύεται να φάει, να κοιμηθεί ή να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα
- Δεν μπορεί να ξεχωρίσει ανάμεσα στο φανταστικό και το πραγματικό
- Δείχνει ασυνήθιστα παθητικό
- Δεν αντιλαμβάνεται σύνθετες εντολές - ειδικά όταν περιέχουν πρόθεση (Βάλε την κούκλα στο κρεβάτι και την μπάκα κάτω από τον καναπέ)
- Δεν λέει το όνομα ή/και το επίθετό του
- Δεν χρησιμοποιεί πληθυντικούς ή τον Αόριστο όταν μιλάει
- Δεν μπορεί να περιγράψει την καθημερινή του ρουτίνα
- Δεν μπορεί να κάνει πύργο με 6-8 τουβλάκια
- Κρατάει αδέξια ένα μαρκαδόρο/ ξυλομπογιά
- Δυσκολεύεται να ξεντυθεί
- Δυσκολεύεται να βουρτσίσει τα δόντια του
- Δεν μπορεί να πλύνει και να σκουπίσει τα χέρια του
- Παρουσιάζει απώλεια ικανοτήτων/δεξιοτήτων που κατείχε

Επικοινωνία:

ΕΙΔΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΧΥΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
τηλ.: 2106728181-2 (κ. Σ. ΝΟΤΑΣ, 08:00 - 13:00)
email: info@autismhellas.gr, notas@autismhellas.gr, snotas@0301.syzefxis.gov.gr

PHH: CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

www.autismhellas.gr

Παραγωγή:
Autism - Asperger Hellas
Απόδοση στα ελληνικά: Σ. Μαγνήσαλης - Σ. Σαγιά
Επιμέλεια: Δ. Κασβίκης
Επιστημονική Επιμέλεια: Στέργιος Νότας

Έγκαιρη αναγνώριση. Έγκαιρη δράση.